ĢENERĀLADVOKĀTA ĪVA BOTA [*YVES BOT*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2015. gada 16. aprīlī[1]

Lieta C-184/14

A
pret
B

(Corte suprema di cassazione (Itālija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Bērna interešu prioritāte — Eiropas Savienības Pamattiesību harta — 24. panta 2. punkts — Regula (EK) Nr. 4/2009 — Jurisdikcija lietās par uzturēšanas saistībām — Lūgums par bērnu uzturēšanas saistībām, kurš kā papildu lūgums iesniegts tiesvedībā par laulāto atšķiršanu dalībvalstī, kas nav bērnu pastāvīgās dzīvesvietas valsts — Regula (EK) Nr. 2201/2003 — Jurisdikcija laulības lietās un lietās par vecāku atbildību

1. Tiesai pirmo reizi ir jāinterpretē Padomes 2008. gada 18. decembra Regulas (EK) Nr. 4/2009 par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās[2] 3. panta c) un d) punkts.

2. Šajā tiesību normā ir paredzēts, ka jurisdikcija lietās par uzturēšanas saistībām ir tiesai, kurai saskaņā ar tiesas valsts tiesību aktiem (*lex fori*) ir jurisdikcija tiesvedībā par personu juridisko statusu, ja lūgums par uzturēšanas saistībām ir saistīts ar šo tiesvedību, vai arī tiesai, kurai saskaņā ar tiesas valsts tiesību aktiem ir jurisdikcija tiesvedībā par vecāku atbildību, ja lūgums par uzturēšanas saistībām ir papildu lūgums šajā tiesvedībā.

3. Izskatāmajā lietā *Corte suprema di cassazione* (Augstākā kasācijas tiesa, Itālija) jautā Tiesai, vai var tikt uzskatīts, ka tiesvedībā par laulāto atšķiršanu iesniegts lūgums par nepilngadīgu bērnu uzturēšanas saistībām ir papildu lūgums gan tiesvedībā par personu juridisko statusu, gan tiesvedībā par vecāku atbildību. Šādas iespējas gadījumā jurisdikcija būtu divu dažādu dalībvalstu tiesām, proti, Itālijas tiesai, kurā celta prasība par laulāto šķiršanu, un Anglijas tiesai, kurai ir jurisdikcija lietās par vecāku atbildību.

4. Šajos secinājumos es izklāstīšu iemeslus, kādēļ es uzskatu, ka Regulas Nr. 4/2009 3. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka, ja ir celta pamatprasība par laulāto atšķiršanu un ja lūgums par nepilngadīgo bērnu uzturēšanas saistībām ir iesniegts tiesvedībā par laulāto atšķiršanu, tiesas, kas izskata minēto lietu, jurisdikcijā principā ir izskatīt šo lūgumu par uzturēšanas saistībām. Tomēr jurisdikcijas noteikšanas princips ir cits, ja tas ir vajadzīgs bērna interešu prioritātes ievērošanai. Tādējādi, lai ņemtu vērā bērna interešu prioritāti, šajā gadījumā teritoriālā jurisdikcija ir jānosaka saskaņā ar tuvuma kritēriju.

1 — Oriģinālvaloda – franču.

2 — OV 2009, L 7, 1. lpp., un labojums – OV 2011, L 131, 26. lpp.

I – Atbilstošās tiesību normas

A – *Harta*

5. Eiropas Savienības Pamattiesību hartas[3] 24. panta 2. punktā ir noteikts, ka "visās darbībās, kas attiecas uz bērniem, neatkarīgi no tā, vai tās veic valsts iestādes vai privātas iestādes, pirmkārt jāņem vērā bērna intereses".

B – *Regula Nr. 4/2009*

6. Eiropas Savienībā jautājums par uzturēšanas saistībām nebūt nav jauns, jo jau 50. gadu beigās pastāvēja konvencijas, kas bija piemērojamas vairākās Savienības dibinātājvalstīs[4]. Pēc tam sarunu vedēji par 1968. gada 27. septembra Briseles Konvenciju par jurisdikciju un spriedumu izpildi civillietās un komerclietās[5] vēlējās, lai tā būtu šo konvenciju turpinājums[6]. Briseles konvencijas 5. panta 2. punktā bija paredzēts, ka pret atbildētāju, kura dzīvesvieta ir līgumslēdzējas valsts teritorijā, var celt prasību citā līgumslēdzējā valstī lietās par uzturēšanas saistībām – uztura kreditora domicila vai pastāvīgās dzīvesvietas tiesās vai tiesā, kuras jurisdikcijā atbilstoši *lex fori* noteikumam ir izskatīt tiesvedību par personu juridisko statusu, ja jautājums par uzturēšanu ir papildu jautājums šādā tiesvedībā, ja vien šīs jurisdikcijas pamatā nav tikai vienas iesaistītās puses pilsonība.

7. Vēlāk šī norma tika iekļauta Padomes 2000. gada 22. decembra Regulā (EK) Nr. 44/2001 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās[7].

8. Lai saglabātu un attīstītu brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, Savienība ir ieviesusi instrumentus it īpaši tiesu iestāžu sadarbības tādās civillietās jomā, kurām ir pārrobežu ietekme. Tādējādi tā ir pieņēmusi Regulu Nr. 4/2009, kuras mērķis ir atvieglot tāda nolēmuma par uzturlīdzekļu prasībām iegūšanu, kas būtu izpildāms citā dalībvalstī bez turpmākām formalitātēm[8].

9. Minētās regulas preambulas 44. apsvērumā ir norādīts, ka uzturēšanas saistību jomā ar to ir aizstāta Regula Nr. 44/2001. Tādējādi Regula Nr. 4/2009 attiecībā uz Regulu Nr. 44/2001 ir *lex specialis*.

10. Regulu Nr. 4/2009 – saskaņā ar tās 1. panta 1. punktu – piemēro "uzturēšanas saistībām, kas izriet no ģimenes attiecībām, vecāku un bērnu attiecībām, laulības vai radniecības attiecībām", tās preambulas 11. apsvērumā precizējot, ka jēdziens "uzturēšanas saistības" būtu jāinterpretē autonomi.

11. Tāpēc ar šo regulu ir izveidota kopīgu noteikumu sistēma, it īpaši par jurisdikciju kolīzijām, nosakot noteikumus par vispārīgo kompetenci uzturēšanas saistību jomā.

12. Tādējādi minētās regulas 3. pantā ir noteikts:

"Dalībvalstīs uzturēšanas saistību lietās jurisdikcija ir:

a) atbildētāja pastāvīgās dzīvesvietas tiesai vai

3 — Turpmāk tekstā – "Harta".

4 — Ņujorkas 1956. gada 20. jūnija Konvencija par uzturlīdzekļu piedziņu ārzemēs, kā arī Hāgas 1958. gada 15. aprīļa Konvencija par nolēmumu attiecībā uz uzturēšanas saistībām pret bērniem atzīšanu un izpildi.

5 — OV 1972, L 299, 32. lpp. Konvencija ar grozījumiem, kas izdarīti secīgās konvencijās, jaunajām dalībvalstīm pievienojoties šai konvencijai (turpmāk tekstā – "Briseles konvencija").

6 — Skat. M. Ženāra [*M. Jenard*] ziņojuma par 1968. gada 27. septembra Konvenciju par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās (OV 1979, C 59, 1. lpp.) 24. un 25. lpp.

7 — OV 2001, L 12, 1. lpp. Skat. Regulas Nr. 44/2001 5. panta 2. punktu.

8 — Skat. minētās regulas preambulas 9. apsvērumu.

a) kreditora pastāvīgās dzīvesvietas tiesai, vai

c) tiesai, kurai saskaņā ar tiesas valsts tiesību aktiem (*lex fori*) ir jurisdikcija tiesvedībā attiecībā uz personas juridisko statusu, ja jautājums par uzturēšanu ir saistīts ar šādu tiesvedību, ja vien jurisdikcijas pamats nav tikai vienas puses pilsonība, vai

d) tiesai, kurai saskaņā ar tiesas valsts tiesību aktiem (*lex fori*) ir jurisdikcija tiesvedībā attiecībā uz vecāku atbildību, ja jautājums par uzturēšanu ir saistīts ar tādu tiesvedību, ja vien jurisdikcijas pamats nav tikai vienas puses pilsonība."

13. Visbeidzot ir jāprecizē, ka Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotā Karaliste, kas nepiedalījās Regulas Nr. 4/2009 pieņemšanā, vēlāk tomēr piekrita tās piemērošanai [9].

C – *Regula (EK) Nr. 2201/2003*

14. Regulas (EK) Nr. 2201/2003 [10] mērķis ir brīvības, drošības un tiesiskuma telpas ietvaros saskaņot tiesu starptautisko kompetenci lietās par laulības šķiršanu, laulāto atšķiršanu vai laulības atzīšanu par neesošu, kā arī lietās par vecāku atbildību.

15. Saskaņā ar Regulas Nr. 2201/2003 1. panta 3. punkta e) apakšpunktu šī regula neattiecas uz uzturēšanas saistībām.

16. Minētās regulas 3. panta 1. punkta b) apakšpunktā ir norādīts, ka lietas, kas saistītas ar laulības šķiršanu, laulāto atšķiršanu un laulības atzīšanu par neesošu ir piekritīgas tās dalībvalsts tiesām, kuras pilsonība ir abiem laulātajiem, vai, Apvienotās Karalistes un Īrijas gadījumā, kurā ir abu laulāto "domicils".

17. Minētās regulas preambulas 12. apsvērumā ir noteikts:

"Šajā regulā noteiktais piekritības pamats lietās par vecāku atbildību ir izveidots, ņemot vērā bērna intereses, jo īpaši tuvuma kritēriju. Tas nozīmē, ka piekritība ir, pirmkārt, bērna pastāvīgās dzīvesvietas dalībvalstij, izņemot dažus gadījumus, kad pastāvīgā dzīvesvieta mainīta saskaņā ar vienošanos starp personām, kam ir vecāku atbildība."

18. Tādējādi saskaņā ar Regulas Nr. 2201/2003 8. panta 1. punktu "dalībvalsts tiesām ir piekritīgas lietas par vecāku atbildību par bērnu, kura pastāvīgā dzīvesvieta ir šajā dalībvalstī brīdī, kad tiesā iesniegta prasība".

II – Pamatlietas fakti un prejudiciālais jautājums

19. *A* un *B*, abi Itālijas pilsoņi, ir precējušies, un viņiem ir divi nepilngadīgi bērni, kas arī ir Itālijas pilsoņi. Šo četru ģimenes locekļu pastāvīgā dzīvesvieta ir Londonā (Apvienotā Karaliste), bērni dzīvo kopā ar savu māti.

20. Ar 2012. gada 28. februāra prasības pieteikumu *A* cēla prasību *Tribunale di Milano* [Milānas tiesā] (Itālija), lai tā pasludinātu atšķiršanu no viņa sievas viņas vainas dēļ un noteiktu dalītas aizgādības tiesības pār viņu diviem bērniem, viņu dzīvesvietu nosakot pie viņu mātes. *A* arī piedāvā maksāt ikmēneša pabalstu par bērnu uzturēšanu EUR 4000 apmērā.

9 — Šajā ziņā skat. Komisijas 2009. gada 8. jūnija Lēmumu 2009/451/EK par Apvienotās Karalistes nodomu pieņemt Regulu Nr. 4/2009 (OV L 149, 73. lpp.).

10 — Padomes 2003. gada 27. novembra Regula par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi laulības lietās un lietās par vecāku atbildību un par Regulas (EK) Nr. 1347/2000 atcelšanu (OV L 338, 1. lpp.).

21. *B* šajā pašā tiesā cēla pretprasību, lūdzot pasludināt atšķiršanu no viņas vīra tikai viņa vainas dēļ, uzticēt viņai bērnu aizgādību un piešķirt ikmēneša pabalstu EUR 18 700 apmērā. Turklāt *B* apstrīdēja, ka Itālijas tiesai ir jurisdikcija lietās par bērnu aizgādību, dzīvesvietas noteikšanu, attiecību un kontaktu ar bērniem uzturēšanu un dalību rūpēs par viņiem. Proti, viņa uzskata, ka, tā kā laulātie vienmēr ir dzīvojuši Londonā, kur ir dzimuši un dzīvo bērni, saskaņā ar Regulu Nr. 2201/2003 jurisdikcija šajās lietās ir Anglijas tiesai.

22. Ar 2012. gada 16. novembra rīkojumu *Tribunale di Milano* uzskatīja, ka saskaņā ar Regulas Nr. 2201/2003 3. pantu Itālijas tiesai patiešām ir jurisdikcija lietās par laulāto atšķiršanu. Tomēr tā atzina, ka saskaņā ar šīs regulas 8. panta 1. punktu jurisdikcija lietās par vecāku atbildību par abiem nepilngadīgajiem bērniem ir Anglijas tiesai, jo bērnu pastāvīgā dzīvesvieta ir Londonā.

23. Konkrētāk, attiecībā uz laulāto un bērnu uzturēšanas prasībām *Tribunale di Milano* atsaucās uz Regulu Nr. 4/2009, it īpaši uz tās 3. pantu. Tādējādi tā uzskatīja, ka tās jurisdikcijā ir izskatīt iesniegto lūgumu par *B* uzturēšanu, jo tas ir papildu lūgums tiesvedībā attiecībā uz personu juridisko statusu. Savukārt attiecībā uz lūgumu par nepilngadīgo bērnu uzturēšanu tā atzina, ka tas nav tās jurisdikcijā, ciktāl, kā tā nosprieda, tas ir papildu lūgums nevis tiesvedībā attiecībā uz personu juridisko statusu, bet tiesvedībā par vecāku atbildību, tāpēc tas ir Anglijas tiesas jurisdikcijā.

24. Tā kā Itālijas tiesa noraidīja savu jurisdikciju, *A* iesniedza *Corte suprema di cassazione* [Augstākajā kasācijas tiesā] apelācijas sūdzību, kas bija balstīta tikai uz vienu pamatu, proti, ka saskaņā ar Regulas Nr. 4/2009 3. panta c) punktu Itālijas tiesas jurisdikcijā ir izskatīt jautājumu par nepilngadīgo bērnu uzturēšanu, kurš varot tikt uzskatīts par papildu lūgumu tiesvedībā par laulāto atšķiršanu.

25. Tā kā *Corte suprema di cassazione* ir šaubas par to, kā ir jāinterpretē šī regula, tā nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

"Vai tiesvedībā par laulāto atšķiršanu izteikts lūgums attiecībā uz uzturlīdzekļiem bērniem, ņemot vērā, ka šis lūgums papildina šo prasību, var tikt izskatīts gan tiesā, kurā notiek tiesvedība par laulāto atšķiršanu, gan tiesā, kurā notiek tiesvedība par vecāku atbildību, pamatojoties uz novēršanas kritēriju, vai arī šis lūgums obligāti ir jāizskata pēdējā minētajā tiesā, ciktāl abi 3. panta c) un d) punktā minētie atšķirīgie kritēriji ir alternatīvi (tādējādi, ka viens noteikti izslēdz otru)?"

III – Analīze

26. Uzdodot savu jautājumu, iesniedzējtiesa būtībā vaicā Tiesai, vai Regulas Nr. 4/2009 3. panta c) un d) punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tiesa, kuras jurisdikcijā ir izskatīt lūgumu par nepilngadīgo bērnu uzturēšanas saistībām, kas papildus iesniegts tiesvedībā par laulāto atšķiršanu, var būt gan tiesa, kuras jurisdikcijā ir tiesvedība attiecībā uz personu juridisko statusu, gan tiesa, kuras jurisdikcijā ir tiesvedība attiecībā uz vecāku atbildību.

27. Faktiski, lai atbildētu uz uzdoto jautājumu, ir jāatrisina šādas problēmas. Vispirms, ja ģimenē ir bērni, vai jautājums par bērnu uzturēšanas pienākuma noteikšanu un sadali nav nošķirams no tiesvedības attiecībā uz viņu vecāku kopdzīves izbeigšanu? Kādi secinājumi ir jāizdara attiecībā uz lietu piekritību tiesām, kurās celta šāda prasība par kopdzīves izbeigšanu?

28. Bērna interešu prioritātes jēdziena ņemšana vērā, manuprāt, nosaka iesniedzējtiesai sniedzamās atbildes būtību. Turklāt, pamatojoties uz šo pamatprincipu, esmu nolēmis pārformulēt jautājumu, kas ir uzdots tādējādi, ka bērns ir šī problēmjautājuma centrā.

29. Proti, ņemot vērā gan tiesību aktus, gan Tiesas judikatūru, nav noliedzams, ka šis jēdziens obligāti ir lietots ģimenes tiesībās, kad attiecīgais strīds pamatlietā skar bērna situāciju.

30. Šajā ziņā atgādināšu, ka Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 24. panta 2. punktā ir noteikts, ka "visās darbībās, kas attiecas uz bērniem, neatkarīgi no tā, vai tās veic valsts iestādes vai privātas iestādes, pirmkārt jāņem vērā bērna intereses". Hartas piemērojamība šajā gadījumā nav apstrīdama.

31. Turklāt Tiesai vairākkārt ir bijusi iespēja atgādināt šī principa svarīgumu.

32. Tā savā spriedumā *Rinau*[11] tā ir norādījusi, ka Regula Nr. 2201/2003 ir balstīta uz principu, ka bērna interesēm ir jābūt pirmajā vietā[12]. Pavisam nesen tā ir nospriedusi, ka, nosakot bērna pastāvīgo dzīvesvietu, ir jānodrošina bērna interešu aizsardzība[13].

33. Turklāt ir jānorāda, ka Tiesa īpaši rūpējas par to, lai šāda Regulas Nr. 2201/2003 noteikumu interpretācija būtu saderīga ar Hartas 24. pantu, it īpaši ar bērna interešu prioritāti. Savā spriedumā *Aguirre Zarraga*[14] Tiesa ir nospriedusi, ka, "tā kā [šī] regula [..] nevar būt pretrunā [Hartai], šajā ziņā minētās regulas 42. panta noteikumi, ar ko tiek īstenotas bērna tiesības tikt uzklausītam, ir jāinterpretē [*Hartas] 24. panta gaismā*"[15].

34. Tas vēl ir padziļināts spriedumā *McB.*[16], jo tajā ir pārbaudīts, vai ar Hartas 24. pantu ir saderīga tās sniegtā Regulas Nr. 2201/2003 interpretācija[17]. Šajā spriedumā Tiesa ir norādījusi, ka no šīs regulas preambulas 33. apsvēruma izriet, ka regulā ir atzītas pamattiesības un respektēti Hartas principi, it īpaši, lai nodrošinātu tādu bērna pamattiesību ievērošanu kā 24. pantā noteiktās pamattiesības. Tādējādi minētās regulas noteikumi nevar tikt interpretēti tādējādi, ka tajos nebūtu ievērotas minētās bērna pamattiesības regulāri uzturēt personīgas attiecības un tiešus sakarus ar abiem vecākiem, kuru ievērošana neapstrīdami sakrīt ar bērna interesēm[18]. Tā no minētā ir secinājusi, ka šādos apstākļos ir jāpārbauda, vai Hartas 24. pants, kura ievērošanu nodrošina Tiesa, nepieļauj tādu Regulas Nr. 2201/2003 interpretāciju, kāda izklāstīta minētā sprieduma 44. punktā[19].

35. Konstatējums, kas ir jāizdara no šiem apsvērumiem, ir nepārprotams. Piemērojot un interpretējot Savienības tiesību aktus, bērna interešu prioritātei ir jābūt vadmotīvam. Šajā ziņā Apvienoto Nāciju Organizācijas Augstajam komisāram cilvēktiesību jautājumos piesaistītās Bērnu tiesību komitejas vārdi ir īpaši trāpīgi. Tā atgādina, ka "[bērnu interešu prioritāte] ir standarts, mērķis, rīcības plāns, pamatjēdziens, kuram ir jāizskaidro visas valsts tiesību normas, politikas aspekti un lēmumi, kā arī budžets attiecībā uz bērniem, tajos tas ir jāiekļauj un tam tie ir jāuztur"[20].

36. Attiecībā uz Regulu Nr. 2201/2003 izstrādātā judikatūra, protams, ir attiecināma uz Regulu Nr. 4/2009. Nebūtu saprotams, ka šī daudzās bērna pamattiesībās izmantotā principa intensitāte varētu mainīties atkarībā no aplūkojamās ģimenes tiesību jomas, lai arī neatkarīgi no šīs jomas bērns ir skarts tieši.

11 — C-195/08 PPU, EU:C:2008:406.

12 — 51. punkts.

13 — Skat. spriedumu *C* (C-376/14 PPU, EU:C:2014:2268, 56. punkts). Par bērna pārāko interešu ņemšanu vērā, kad Tiesa interpretēja Regulu Nr. 2201/2003, skat. spriedumus *A* (C-523/07, EU:C:2009:225), *Detiček* (C-403/09 PPU, EU:C:2009:810), *Purrucker* (C-256/09, EU:C:2010:437) un *Mercredi* (C-497/10 PPU, EU:C:2010:829).

14 — C-491/10 PPU, EU:C:2010:828.

15 — 60. punkts un tajā minētā judikatūra. Mans izcēlums.

16 — C-400/10 PPU, EU:C:2010:582.

17 — Šajā ziņā skat. Devers, A., "Les praticiens et le droit international privé européen de la famille", *Revue Europe*, Nr. 11, 2013. gada novembris, 9. pētījums, 22. un nākamie punkti.

18 — 60. punkts.

19 — 61. punkts.

20 — Skat. "Article 3: Intérêt supérieur de l'enfant", *Revue Droit de la famille*, Nr. 11, 2006. gada novembris, 16. lieta, par Ņujorkas 1989. gada 20. novembra Konvencijas par bērnu tiesībām, kuru ir ratificējušas visas dalībvalstis, 3. pantu. Šī 3. panta 1. punktā ir paredzēts, ka "visās darbībās attiecībā uz bērniem neatkarīgi no tā, vai tās veic valsts iestādes vai privātiestādes, kas nodarbojas ar sociālās nodrošināšanas jautājumiem, tiesas, administratīvās vai likumdošanas iestādes, uzmanība pirmkārt tiek veltīta tam, lai vislabāk nodrošinātu bērna intereses".

37. Ņemot vērā šos apsvērumus, es uzskatu, ka es varu sniegt precizējumus, atbildot uz pirmo problēmu, kuru esmu konstatējis, pārformulējot *Corte suprema di cassazione* jautājumu.

38. Šeit ir jāaplūko Regulas Nr. 4/2009 3. panta c) punkta interpretācija.

39. Saskaņā ar Komisijas viedokli šīs regulas 3. panta d) punktā paredzēto piesaistes kritēriju var attiecināt tikai uz nepilngadīgo bērnu uzturēšanas saistībām, kas skaidri saistītas ar vecāku atbildību, kamēr minētās regulas 3. panta c) punktā paredzēto piesaistes kritēriju var attiecināt tikai uz laulāto savstarpējām uzturēšanas saistībām, nevis arī uz nepilngadīgo bērnu uzturēšanas saistībām.

40. Es nepiekrītu šādam viedoklim šādu iemeslu dēļ.

41. Regulas Nr. 4/2009 3. panta struktūra, manuprāt, nav neitrāla. Šīs regulas 3. panta a) un b) punktā ir paredzēti divi jurisdikcijas gadījumi, kas reglamentē situācijas, kurās lūgums par uzturēšanas saistībām ir pamatprasība. Šajā gadījumā jurisdikcija ir atbildētāja pastāvīgās dzīvesvietas tiesai vai kreditora pastāvīgās dzīvesvietas tiesai.

42. Savukārt divi pārējie jurisdikcijas gadījumi, kas paredzēti minētās regulas 3. panta c) un d) punktā, reglamentē situācijas, kurās lūgums par uzturēšanas saistībām ir iesniegts papildus, proti, tiesvedībā attiecībā uz personas juridisko statusu vai vecāku atbildību.

43. Ir skaidrs, ka personas, kas nesastāv laulībā, precētas, juridiski atšķirtas vai šķirtas personas situācija attiecas uz personu juridisko statusu un rada sekas trešām personām.

44. Tāpat ir skaidrs, ka, tā kā laulības saišu saraušana vai kopdzīves izbeigšana izraisa laulāto šķirtību un ģimenes izjukšanu, jautājums par uzturlīdzekļu noteikšanu bērniem, kas ir ģimenē, un to maksāšanas pienākuma sadalījumu automātiski rodas ne tikai saskaņā ar veselo saprātu, bet arī un it īpaši tas ir obligāts tīri juridisku apsvērumu dēļ. Jāatzīst par pilnīgi acīmredzamu, lai netiktu noliegta šāda veida darbību ikdienas realitāte, ka viena rīcība – uzturlīdzekļu noteikšana bērniem un to maksāšanas pienākuma sadalījums – ir automātiskas un dabiskas sekas otrajai rīcībai, proti, kopdzīves izbeigšanai. Tāpēc papildu raksturs jēdziena juridiskajā nozīmē, kas pirmo rīcību vieno ar otro, šajā gadījumā, šķiet, ir neapstrīdami pierādīts.

45. Kādi secinājumi mums ir jāizdara no šī pirmā konstatējuma? Tagad ir jāaplūko otrā problēma, kas izriet no jautājuma pārformulēšanas.

46. Šajā gadījumā bērna interešu prioritātes ņemšana vērā iegūst vadošā principa vērtību.

47. Es uzskatu, ka ikviens tāds risinājums, kurā tiktu nošķirta prasība par ģimenes dzīves izbeigšanu, kas tiktu celta vienas dalībvalsts tiesā, no vienas puses, no prasības par bērnu uzturlīdzekļiem, kuras izskatīšana būtu citas dalībvalsts tiesas jurisdikcijā, ir pilnīgi pretējs bērna interesēm.

48. Lai par to pārliecinātos, pietiek padomāt par to, ka saskaņā ar šādas sistēmas juridisko loģiku tiesai, kurai ir piekritīgas lietas par uzturlīdzekļiem, vispirms būtu jāsagaida galīga nolēmuma par kopdzīves izbeigšanu (laulāto atšķiršanu vai laulības šķiršanu) pasludināšana. Tā rezultātā iestātos latents periods, kurā bērnu situācija būtu neskaidra.

49. Pat ja tiesa, kurā celta prasība par laulības saitēm, šajos jautājumos veiktu pasākumus, kuras tā kvalificētu kā pagaidu pasākumus, turpinātības starp dažādiem tiesvedības posmiem risinājums neradītu mazāk nepieņemamu kavējumu attiecībā uz iepriekš minētajiem principiem, jo tiktu veikti pasākumi uz nenoteiktu laiku, neņemot vērā bērna interešu prioritāti.

50. Varbūt vēl papildus piebildīšu, ka šī acīmredzami nelabvēlīgā situācija nerastos bērniem, kuru vecāki uzturētos savā pilsonības dalībvalstī. Citiem vārdiem sakot, vecāku pārvietošanās brīvības un brīvības veikt uzņēmējdarbību izmantošana radītu nelabvēlīgu situāciju, kas nerastos bērniem, kuru vecāki, kas tiesā kārto laulības šķiršanu vai laulāto atšķirtību, nebūtu izceļojuši no savas izcelsmes dalībvalsts.

51. Tāpēc jurisdikcija izskatīt gan sākotnējo pamatprasību par kopdzīves izbeigšanu, gan no tās izrietošās papildu prasības, kuras būtiski ietekmē bērnu, ir jāpiešķir vienai un tai pašai tiesai. Galvenais ir noteikt tiesu, kurai ir piekritība, un vienlaikus par pārdomu vadmotīvu ir jākļūst bērna interešu prioritātes jēdziena izmantošanai. Tūlītējs un vienkāršākais risinājums būtu piešķirt jurisdikciju visās lietās tiesai, kura izskata prasību par vecāku šķiršanu.

52. Šāda risinājuma vienkāršībā slēpjas reālas grūtības. Tas izriet no Regulas Nr. 2201/2003 3. panta 1. punkta b) apakšpunkta, ar kuru vecākiem tostarp ir dota iespēja celt prasību tiesā, kurai ir piekritība, tikai pamatojoties uz viņu kopīgo pilsonību, ko viņi arī ir izdarījuši izskatāmajā lietā. Tomēr Regulas Nr. 4/2009 3. panta c) un d) punktā šāda jurisdikcija ir izslēgta gan attiecībā uz lūgumu par uzturēšanas saistībām tiesvedībā attiecībā uz personu juridisko statusu, gan attiecībā uz šādu lūgumu tiesvedībā par vecāku atbildību.

53. Tāpēc, šķiet, ka šis konstatējums pilnīgi pretstata šīs divas regulas vienu otrai, liekot rast risinājumu, kurš ietver tiesvedību nošķiršanu un kuru iepriekš esmu aprakstījis kā neiedomājamu.

54. Faktiski pretruna ir tikai šķietama. Proti, Regula Nr. 2201/2003 nebūtu izslēdzama no obligātās prasības ievērot bērna interešu prioritāti. Turklāt šajā ziņā pietiek atgādināt Tiesas judikatūru, kas ir minēta šo secinājumu 32.–34. punktā.

55. Papildus arī ir jāmin pašas regulas preambulas 12. apsvēruma formulējums, kurā, atgādināšu, ir noteikts, ka "[minētajā] regulā noteiktais piekritības pamats lietās par vecāku atbildību ir izveidots, ņemot vērā bērna intereses, jo īpaši tuvuma kritēriju. Tas nozīmē, ka piekritība ir, pirmkārt, bērna pastāvīgās dzīvesvietas dalībvalstij, izņemot dažus gadījumus, kad pastāvīgā dzīvesvieta mainīta saskaņā ar vienošanos starp personām, kam ir vecāku atbildība".

56. Tieši šis tuvuma kritērijs ir jāņem vērā.

57. Tas ļauj Regulai Nr. 2201/2003 un Regulai Nr. 4/2009 būt saderīgām šajā jomā.

58. Tuvuma kritērijs, tā kā tas ir cieši saistīts ar bērna interešu prioritāti, liek izvēlēties bērnu dzīvesvietas tiesu, lai tai būtu piekritība izskatīt visas prasības. Tas izskaidro apstākli, ka Regulā Nr. 4/2009 ir izslēgta jurisdikcija, pamatojoties tikai uz vecāku pilsonību, neatkarīgi no tā, vai lieta attiecas uz uzturlīdzekļiem vai vecāku atbildību, jo šādā gadījumā acīmredzami netiktu ievērots tuvuma kritērijs un tādējādi netiktu ņemta vērā bērna interešu prioritāte.

59. Turklāt šo pašu principu dēļ no Regulas Nr. 2201/2003 3. pantā minētajiem jurisdikcijas veidiem, pamatojoties uz to pašu tuvuma kritēriju, kura izšķirošā nozīme ir uzsvērta šīs regulas preambulas 12. apsvērumā, par kompetento tiesu šajā gadījumā ir jāatzīst laulāto pastāvīgās dzīvesvietas tiesa. Turklāt norādīšu – un tas nav nenozīmīgi –, ka pastāvīgās dzīvesvietas kritērijs šīs regulas 3. pantā iekļautajā sarakstā ir minēts kā pirmais.

60. Ir acīmredzams, ka šis laulāto pastāvīgās dzīvesvietas kritērijs apzīmē vietu, kur pirms atšķiršanas bijusi ģimenes un tādējādi bērnu dzīvesvieta.

61. Tādējādi tiks izpildīta prasība par tuvuma kritēriju. Tāpēc, ja vēl joprojām saglabātos šaubas par Regulas Nr. 2201/2003 un Regulas Nr. 4/2009 saderīgumu šajā konkrētajā jautājumā, ņemot vērā, ka Regula Nr. 4/2009 ir *lex specialis*, būtu pietiekami atrisināt debates par labu manis piedāvātajai interpretācijai.

62. Tātad kopumā, manuprāt, ir iespējams aprakstīt situāciju, kas rodas saistībā ar laulības šķiršanu vai laulāto atšķiršanu, ja ģimenē ir bērni, proti, ka uzturlīdzekļi un vecāku dalības pienākuma sadalījums nepilngadīgo bērnu uzturēšanā – turklāt līdzīgi kā jautājumos par tiesībām īstenot aizgādību – sākotnēji ir jānosaka instancē, kurā celta prasība par laulības šķiršanu vai laulāto atšķiršanu.

63. Atbilstoši bērna interešu prioritātes ņemšanas vērā imperatīvajam raksturam, nosakot tās tiesas jurisdikciju, kurai ir jāizskata minētā prasība, ir jāievēro tuvuma kritērijs, izslēdzot visus citus kritērijus.

64. Pamatlietā atbilstoši bērna interešu prioritātei ir jānoraida Itālijas tiesu jurisdikcija un tā jāpiešķir tās dalībvalsts tiesām, kuras teritorijā ir bērnu pastāvīgā dzīvesvieta, proti, Anglijas tiesām, un tām arī ir jurisdikcija lietās par vecāku atbildību saskaņā ar Regulas Nr. 2201/2003 8. panta 1. punktu.

65. No tā, protams, izrietēs, ka tādā situācijā kā pamatlietā aplūkotā lietas dalībnieku izvēles brīvība attiecībā uz tiesu, kurai ir piekritība, būs ierobežota. Tas nav nedz šokējoši, nedz arī pretrunā pamatprincipiem šajā jomā, jo attiecīgie lietas dalībnieki faktiski ir vecāki un šīs izvēles iespējas ierobežojums viņiem ir uzspiests sava(-u) bērna(-u) interešu prioritātes vārdā.

IV – Secinājumi

66. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, es iesaku Tiesai uz *Corte suprema di cassazione* uzdoto prejudiciālo jautājumu atbildēt šādi:

1) Padomes 2008. gada 18. decembra Regulas (EK) Nr. 4/2009 par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās 3. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka, ja ir celta pamatprasība par laulāto atšķiršanu un ja šajā tiesvedībā par laulāto atšķiršanu ir iesniegts lūgums par nepilngadīgo bērnu uzturēšanas saistībām, tiesai, kas izskata minēto lietu, ir jurisdikcija izskatīt šo lūgumu par uzturēšanas saistībām;

2) tā kā ir jāņem bērna interešu prioritāte, šajā gadījumā teritoriālā jurisdikcija ir nosakāma saskaņā ar tuvuma kritēriju.